

старої редакції статті 31, яка у зв'язку з цим отримала нову назву – “Передача (відчуження) майнових прав суб'єкта авторського права”, тобто навіть виходячи із назви статті, можна зробити висновок, що мова про відчуження особистих немайнових прав не може йти.

Таким чином, з урахуванням вищевикладеного можна прийти до висновку, що:

1) автори творів образотворчого мистецтва, як і будь-які інші, наділені особистими немайними правами автора (правом авторства, правом автора на ім'я, правом на недоторканість твору), які підлягають цивільно-правовій охороні;

2) особисті немайнові права автора законодавчо закріплені у Законі України про авторське право та суміжні права, Бернській конвенції про охорону літературних та художніх творів, Законі України про приєднання України до Бернської конвенції про охорону літературних та художніх творів і є невідчужуваними правами автора;

3) охорона особистих немайнових прав автора здійснюється в судовому порядку шляхом подання позову до відповідних органів;

4) спірні питання щодо охорони особистих немайнових прав автора та власника твору вирішуються з урахуванням практики застосування судами України та іноземних держав законодавства з питань авторського права.

Література

1. *Про авторське право та суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 року зі змінами на 2001 рік // ВВР, 1994 – №13 – Ст. 64.*

2. *Никитина М.Н. Авторское право на произведения науки, литературы, искусства. – Казань, 1972.*

¹ Підпригора О.А., Підпригора О.О. Право інтелектуальної власності України. – К.: Юрінком Інтер, 1998.

² Мамина М.Н. Личные неимущественные права граждан. Понятие, осуществление, защита. – М., 2001.

³ Ихсанов У.К. Права авторов произведений изобразительного искусства. – М.: Юр. лит., 1966.

*Благодір С.А.,
аспірант кафедри цивільного права
Інституту економіки та права “КРОК”,
м. Київ*

ОХОРОНА АВТОРСЬКОГО І СУМІЖНИХ ПРАВ ВІНФОРМАЦІЙНІЙ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Однією з найбільш суттєвих ознак останнього десятиріччя є стрімкий розвиток Інтернету. З кожним роком все більша кількість як компаній, так і окремих користувачів переконувалась у зручності практично миттєвої передачі пошти, новин та іншої інформації на будь-які відстані незалежно від кордонів та територіальної юрисдикції. Якщо у 1995 р. у світі нараховувалось 35 млн. користувачів Інтернету, то за прогнозами експертів до 2003 року їх кількість складатиме 350 млн.

Разом з тим, таке збільшення використання Інтернету та розвиток інформаційних технологій трансформували ринок творів та інших об'єктів, що охороняються авторським правом. Можливості їх “збуту” авторами та іншими правоволодільцями і “придбання” користувачами непропорційно зросли. Водночас з'явилися невідомі раніше загрози правопорушень і

комерційного піратства, що пов'язано з визначною ознакою та основою мережі Інтернет – можливістю користувача мережі вільно шукати, отримувати, розповсюджувати інформацію, а також миттєвістю і загальнодоступністю копіювання та відсутністю матеріальних затрат на копіювання. Це поставило низку проблем охорони та захисту авторського права, що потребують нових правових механізмів регулювання.

Протягом двох десятиліть Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ) проводила наради і дослідження, у яких розглядався вплив нових технологій на авторське право і суміжні права, що стало підставою для розроблення рекомендацій і типових положень для наступної підготовки національних законів. Однак, хоча вони і відчутно вплинули на розроблення національних законодавств, та все ж не мали для них обов'язкового характеру. Тому, за відсутності обов'язкових міжнародних норм зростала небезпека того, що національні законодавці можуть обрати різні шляхи вирішення нових проблем, а це у свою чергу могло б привести до все більших розбіжностей щодо тенденції розвитку міжнародного авторського права і суміжних прав. Внаслідок цього міг би бути порушений досягнутий баланс між мінімальним рівнем охорони, визначеним Бернською конвенцією про охорону літературних і художніх творів, Римською конвенцією про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення, Конвенцією про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їх фонограм, з одного боку, і принципом національного режиму, – з іншого.

Визнання небезпеки таких наслідків змусило ВОІВ включити у 1991 р. до своєї програми діяльності підготовку можливого Протоколу до Бернської конвенції і можливих нових правових актів з охорони прав виконавців і виробників фонограм. П'ятирічна праця представників 160 країн світу завершилась прийняттям 20 грудня 1996 р. на Дипломатичній конференції ВОІВ з деяких питань авторського права у Женеві Договору ВОІВ про авторське право (ДАП) та Договору ВОІВ про виконання і фонограми (ДВФ).

Зазначені договори містять низку нових норм і призначені для пояснення та доповнення положень більш ранніх договорів (а саме: Бернської конвенції про охорону літературних та художніх творів, Римської конвенції про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення та Угоди про торгові аспекти прав інтелектуальної власності (ТРИПС) Всесвітньої торговельної організації), та, що найголовніше, вони містять відповіді на питання, порушувані у зв'язку з використанням цифрових технологій. Саме тому ці договори стали відомими під назвою “договори ВОІВ в галузі Інтернет”.

Так, договором ВОІВ про авторське право (ДАП) передбачається, що будь-яка договірна сторона (навіть якщо вона не несе зобов'язань за Бернською конвенцією) повинна дотримуватись положень, що регулюють матеріальні норми права Паризького акта 1971 р. Бернської конвенції, членом якої є Україна.

Як об'єкти, що підлягають охороні, у ДАП згадуються два: комп'ютерні програми та бази даних. Комп'ютерні програми охороняються як літературні твори в розумінні ст. 2 Бернської конвенції.

Щодо прав авторів ДАП стосується трьох з них: *права автора на розповсюдження, права на прокат і права на сповіщення своїх творів для загального відомо*. Кожне з них є виключним правом, охорона яких передбачена новою редакцією Закону України “Про авторське право і суміжні права”.

Договором ВОІВ про виконання і фонограми (ДВФ) передбачається, що будь-яка договірна сторона (навіть якщо вона не несе зобов'язань за Римською конвенцією) повинна дотримуватись положень, що регулюють матеріальні норми права за Римською конвенцією про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення.

Договором ВОІВ про виконання і фонограми (ДВФ) передбачаються певні права двох видів бенефіціарів: виконавці (співачи, музиканти, актори, тощо) і виробники фонограм (фізичні особи, які беруть на себе ініціативу і несуть відповідальність за запис звуків). Вони є об'єктом одного й того ж Договору, оскільки більша частина прав, наданих на підставі ДВФ виконавцям, – це права, пов'язані з їх записами, суто звуковими виконаннями (які є предметом фонограм).

Що стосується виконавців і виробників фонограм, то ДВФ надає їм чотири види майнових прав на їх виконання і фонограми: *право на відтворення, право на розповсюдження, право на прокат і право робити фонограми доступними*. Зазначені норми права містяться у новій редакції Закону України “Про авторське право і суміжні права”.

Обидва Договори вимагають від країн-учасниць створення системи основних прав, що дозволяють авторам контролювати та/або отримувати компенсацію за різноманітні види використання їх творів.

Договори також вміщують нововведення, вимагаючи від країн передбачити не лише самі права, а також два типи технічних доповнень до них. Мета цих технічних доповнень – забезпечити такий стан, при якому першоволодільці зможуть ефективно використовувати технологію для охорони своїх прав та ліцензування своїх творів у режимі он-лайн. Перше положення, відоме під назвою “захист від обходу існуючих технічних засобів” вирішує проблему “хекінга” (англ. “hacking”) – пошук незаконних способів отримання доступу до захищених даних: воно вимагає від країн надання ефективних засобів правового захисту від обходу технічних засобів (таких, як штрафування), які використовують першоволодільці для охорони своїх творів через Інтернет.

Другий тип технічних доповнень є гарантією надійності та цілісності твору, випущеного на цифровий ринок, шляхом пред'явлення до країн вимог забороняти навмисне вилучення чи зміну будь-якої електронної “інформації про управління правами”, тобто інформації, яка супроводжує будь-який захищений матеріал, доступний у режимі он-лайн, і яка ідентифікує твір, його автора, виконавця чи володільця, а також інформацію про умови використання твору.

Крім того, обидва Договори ВОІВ в галузі Інтернет зобов'язують кожну договірну сторону вжити відповідно до її правової системи заходів, необхідних для забезпечення виконання Договору. Зокрема, договірні сторони повинні забезпечувати, щоб в її законах були передбачені заходи по дотриманню прав, що дозволяють вживати ефективні дії проти будь-якого акту порушення прав, передбачених Договором. Ці дії повинні включати тимчасові заходи для запобігання порушень і засоби як стримуючий захід від подальших порушень. Зазначені положення також враховані у новій редакції Закону України “Про авторське право і суміжні права”.

З метою реалізації стратегічного напрямку зовнішньоекономічної політики щодо інтеграції України у світову економіку, а також комплексного реформування зовнішньо торгівельного режиму та послідовного забезпечення подальшої гармонізації законодавства України з нормами і принципами Світової організації торгівлі (СОТ), 20 вересня 2001 р. Верховна Рада України прийняла три важливі закони у сфері інтелектуальної власності – Закон України “Про приєднання України до Міжнародної конвенції про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення, підписаний в Римі 26 жовтня 1961 року”, Закон України “Про приєднання України до Договору Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право” та Закон України “Про приєднання України до Договору Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми”.

Приєднання України до Міжнародної конвенції про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення, а також до Договорів ВОІВ про авторське право

і про виконання та фонограми сприяє забезпеченню правомірного використання в Україні вітчизняних та зарубіжних творів, виконань і фонограм, становленню цивілізованого ринку інтелектуальної власності, а також дає можливість використовувати Інтернет та інші глобальні цифрові мережі як правомірний ринок культурної та інформаційної сфери.

На думку Генерального директора ВОІВ доктора права Каміля Ідріса, Договори ВОІВ “відкривають нову віху у модернізації міжнародного законодавства з авторського права і суміжних прав у новій цифровій епосі”, та “мають ключове значення для подальшого розвитку Інтернету”.

Література

1. “Про приєднання України до Міжнародної конвенції про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення, підписаний в Римі 26 жовтня 1961 року” Закон України від 20 вересня 2001 р.
2. “Про приєднання України до Договору Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми” Закон України від 20 вересня 2001 р.
3. “Про приєднання України до Договору Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право” Закон України від 20 вересня 2001 р.
4. Андрицький Г.О. Приєднання України до міжнародних договорів з інтелектуальної власності стане кроком на шляху до СОТ // Світ. – 2001. – № 37 – 38. – жовтень.
5. Дроб’язко Р. Договори Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право та про виконання і фонограми // Право України. – 1998. – № 12.
6. Даценко К. Авторские права в Интернете защитит закон // Юридическая практика. – 2002. – № 1 (211).
7. Загородній С, Коротаєва Ю. Інтернет – договори ВОІВ та дискусійні питання авторського права і суміжних прав // Інтелектуальна власність. – 2001. – № 5 – 6.

Чазарова Ю.Є.,

аспірант кафедри підприємництва

та міжнародного приватного права

Національної юридичної академії України

ім. Ярослава Мудрого, м. Харків

ПРОБЛЕМИ АКТУАЛІЗАЦІЇ ВЛАСТИВОСТЕЙ ОБ’ЄКТІВ ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ В ЦІЛЯХ ЗДІЙСНЕННЯ КОРПОРАТИВНОЇ ТРАНСАКЦІЇ

Результати інтелектуальної діяльності людей вже давно стали не просто об’єктами цивільних прав, а затребуваним, ліквідним товаром економічного обігу.

Інтелектуальний продукт може бути залучений у ринкові відносини у різних формах, зокрема в процесі такої корпоративної трансакції як участь у господарському товаристві шляхом внесення вкладу до його статутного фонду згідно з ч.1 ст. 13 Закону України “Про господарські товариства” 1991р. Але досі не розроблений єдиний підхід та правовий механізм внесення прав на об’єкти інтелектуальної власності в якості вкладу в статутний фонд. Вивченню та адаптації зазнали лише майнова та грошова форми участі в господарському товаристві. Просте розповсюдження механізму правового забезпечення товарного обігу матеріальних речей на виключні права неприпустиме внаслідок специфіки самого інтелектуального продукту та відмінного від права власності змісту виключних прав на нього.